

BIOKIMYO
AKSIYADORLIK JAMIYATI

**«BIOKIMYO» АЖ нинг 2020 йил 9 ойлик давр учун
молиявий хўжалик фаолияти юзасидан ички аудит
хизмати текшируви бўйича Аудиторлик ҳисоботи**

1 КИРИШ ҚИСМ.....	3
1.1 Ташкилий масалалар.....	3
2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ.....	4
2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	4
2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	5
2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСОБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	6
2.3.1 <i>Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.</i>	7
2.3.2 <i>Асосий воситалар Аудити.</i>	8
2.3.3 <i>Узоқ муддатли инвестициялар аудити</i>	8
2.3.4 <i>Касса ва касса операциялар аудити.</i>	9
2.3.5 <i>Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.</i>	9
2.3.6 <i>Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити</i>	10
2.3.7 <i>Даромадлар ҳисоби аудити.</i>	12
2.3.8 <i>Харажатлар ҳисоби аудити.</i>	13
2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛАНИШИ АУДИТИ.....	13
2.4.1 <i>Акциз солиғи</i>	14
2.4.2 <i>Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.</i>	14
2.4.3 <i>Юридик шахслар мол-мулк солиғи.</i>	15
2.4.4 <i>Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.</i>	15
2.4.5 <i>Жисмоний шахслардан даромад солиғи ҳисоби аудити.</i>	16
2.4.6 <i>Қўшилган қиймат солиғи.</i>	16
2.4.7 <i>Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.</i>	16
2.5 МОЛИЯВИЙ-ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ.....	17
2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	17
3 ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ ТАҲЛИЛИ	18
4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР.....	18

1 КИРИШ ҚИСМ.

Биз ички аудит хизмат вакиллари, Холмирзаев А.А ва Баратов О.А. «КОРХОНАЛАРДА ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА» ги Низом (кейинги ўринларда НИЗОМ) га асосан «BIOKIMYO» акционерлик жамияти (кейинги ўринларда ЖАМИЯТ) ички аудит текшируви натижаларини ўз ичига олган Низомнинг 12 банди талаблари доирасида 2020 йил 9 ойлик давр учун ҳисобот тайёрладик.

Молиявий ҳисоботларни тайёрланиши ва ишончилиги учун хўжалик юритувчи субъект раҳбари жавобгар, биз ҳисоботлар бўйича берилган хулоса юзасидан жавобгар ҳисобланамиз.

Қуйидагилар ички аудит хизматининг асосий вазифалари ҳисобланади:

-кузатувчи кенгашни ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари бўйича корхона фаолиятини такомиллаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;

-ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан корхона бошқарув органларига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш.

Ушбу вазифаларни бажариш учун ички аудит хизмати томонидан бухгалтерия ва молиявий ҳисоботлар назорати шаклида аудит текшируви ўтказилди. Текширув натижаларига ҳисобот тайёрланди ва ҳисобот ўз мазмунига кўра қуйилдаги қисмлардан иборат:

- 2019-йилга белгиланган бизнес режа амал қилиш кўрсаткичлари;
- Молиявий ҳисоботлар ва бухгалтерия ҳисоби ҳолати;
- Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисобланиши;
- Молиявий хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонунчиликка риоя этилиши;
- Ички назорат ҳолати.

Ички аудит ҳисоботи 2020-йил 1 январдан 30 сентябрь оралиғидаги ҳисоб циклини ўз ичига олади. Текширув жараёнида тақдим қилинган ҳужжатлар ҳаққонийлиги, ҳақиқийлиги текширилмади. Текширувдан кейин қирим қилинган ҳужжатлар текширувдан четда қолган ҳужжатлар жавобгарлиги жамият ҳисоб раҳбарлари жавобгарлигида.

Аудиторлик текширувидан ўтказилаётган даврда жамиятда биринчи ва иккинчи даражали имзо ҳуқуқида қуйидаги шахслар ишлаб келмоқда:

Бошқарув раиси - Хайдаров У.А.

Бош ҳисобчи – Меметова К.А.

1.1 ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР.

«BIOKIMYO» АЖ (кейинги ўринларда «Жамият») Ўзбекистон Республикаси Мулк Қўмитаси Тошкент вилояти Бошқармасининг 1994 йил 30 майдаги 271 сонли ва 1995 йил 17 июльдаги 994 сонли буйруқларига мувофиқ Янгийўл БИОХИМ заводини қайта ташкил этиш йўли билан ташкил этилган. Жамият ўз фаолиятини Тошкент вилояти ҳудудида олиб боради.

Жамият амалдаги устави акциядорларнинг 2018 йил 26 июньдаги навбатдан ташқари йиғилишида тасдиқланган. Унга кўра жамият устав фонди миқдори 9 569 744 000 сўм, номинал қиймати 3350 (Уч минг уч юз эллик сўм) бўлган 2 856 640 дона акциядан иборат. Жамият акциядорлари таркиби:

- Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги улуши 4 880 548 000 сўм(51%);
- Жисмоний ва бошқа юридик шахслар улуши 4 690 196 000 сўм(49%).

Жамият уставига кўра фаолиятининг асосий йўналиши қуйидагилардан иборат:

- Озуқа ва техник спирт ишлаб чиқариши ва сотиш;
- Иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот ва парфюмерия, косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Жамият юқоридаги асосий фаолият соҳасидан ташқари қуйидаги қўшимча фаолият турлари билан ҳам шуғулланши мумкин:

- Курилиш монтаж ишлари ишга тушириш ва созлаш;
- Сервис хизмати ва маҳсулот харид қилиш;
- Биноларни, кўчмас ва кўчар мулкларни ижарага бериш;
- Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва сотиш.

Жамият жойлашган ери ва почта манзили: Ўзбекистон Республикаси, 112004 Тошкент вилояти Янгийўл шаҳри, Кимёгар 1.

2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ

2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ

Бизнес режа бажарилиши буйича ички аудит текшируви мақсади:

- Бизнес режа бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили;
- унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансабдор шахслар шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни.

Жамият бизнес режаси 2020 йилдаги унинг асосий фаолияти мақсадларини амалга ошириш учун келтирилган кўрсаткичларидир. Жамият фаолиятининг асосий мақсади фойда олиш ва дивиденд тўлаш учун етарли даражада активлар билан таъминланган.

Жамият томонидан тақдим қилинган маълумотлар кўрсаткичлар аудит томонидан таҳлил қилинди ва бизнес режа бажарилиши буйича текширув ўтказилди. Қуйидаги жадвалда ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг бизнес режага нисбатан бажарилиши таҳлили келтирилган:

«BIOKIMYO» АЖнинг 2020-йил 9 ойлик давр учун бизнес режа бажарилиши таҳлили (ишлаб чиқариш кўрсаткичлари)

№	Номлари	Ўлч. бир.	режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарил
1	Товар (иш,хизматлар) улгуржи нархларда (ККС ва акцизсиз)	млн сўм	120782	127111	6329	105.2
2	Тегишли йилдаги тегишли нархларда	млн сўм	120 782	137 839	17058	114.1
3	Истеъмол товарлари(ароқ ва вино маҳсулотларини билан бирга) ҚҚСсиз		3 424	4 727	1302	138.0
	<i>Саноат маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши, натурал кўрсаткичларда</i>					
4	Спирт пищевой	минг дал	1 014.0	1 048.0	34	103.4
5	Спирт технич	минг дал	45.0	56.9	12	126.4
6	Пар технолог	минг Гкал	1.65	2.30	0.65	139.4
7	Газ бражение	минг тонна	1.8	2.1	0.30	116.4
8	Барда жидкая	минг тонна	109.4	112.7	3	103.0

Юқоридаги маълумотлардан шуни кўрсатадики, бизнес режа ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ҳақиқатда режа ортиғи билан бажарилган. Хусусан истеъмол спирт 2020 йил 9 ойлик режага кўра 1014.0 минг дал кўрсатилган бўлса, ҳақиқатда 1048.0 минг дал ишлаб чиқарилган. Техник спирт ишлаб чиқариш режага кўра 45.0 минг дал кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткич 56.9 минг дални ташкил этган. Истеъмол спирти ишлаб чиқариш бизнес режага нисбатан 103.4 % бажарилган бўлса, техник спирт ишлаб чиқариш бизнес режаси 126.4% га бажарилган.

Маҳсулот ишлаб чиқариш билан боғлиқ миқдорий кўрсаткичлардан барчаси режа доирасида бажарилган.

Ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг улгуржи нархлари кўрсаткичи 112.0% га бажарилган бўлиб, бизнес режада белгиланган норма 152052 млн сўм келтирилган ҳолда 170285 млн сўм ҳақиқатда бажарилган.

Бизнес режа молиявий кўрсаткичлари бажарилиши аудит қилинганда қуйидагилар аниқланди.

**«BIOKIMYO» АЖнинг 2020-йил 9 ойлик давр бизнес режа бажарилиши таҳлил
(молиявий кўрсаткичлар)**

№	Кўрсаткичлар	Ўлч. бир.	Режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарилиши
1	Маҳсулот сотишдан тушум	млн сўм	152 052	170 285	18234	112.0
2	Акциз	млн сўм	10 951	11 663	712	106.5
3	Кўшилган қиймат солиғи	млн сўм	20 319	21 902	1584	107.8
4	Сотишдан соф тушум	млн сўм	120 782	136 719	15938	113.2
5	Сотилган маҳсулот таннархи	млн сўм	96 679	108 065	11386	111.8
6	Ялпи тушум	млн сўм	24 103	28 655	4552	118.9
7	Давр харажатлари	млн сўм	9 156	11 225	2069	122.6
8	Сотиш харажатлари	млн сўм	164	192	28	117.3
9	Маъмурий харажатлар	млн сўм	3 231	2 081	-1150	64.4
10	Бошқа операцион харажатлар	млн сўм	5 761	8 952	3191	155.4
11	Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари	млн сўм	1 125	4 977	3852	442.4
12	Солик тўлагунга қадар фойда	млн сўм	15 273	22 104	6831	144.7
13	Фойда солиғи	млн сўм	1 991	3 678	1687	184.7
14	Соф Фойда	млн сўм	13 282	18 425	5143	138.7

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботга кўра соф фойда 138.7% миқдорда бажарилган, яъни режада 13282 млн сўм кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткичлар 18425 млн сўмни ташкил этган. Соф фойда ортишига сабаб, маҳсулот сотиш ҳажми кескин ортиши, давр харажатларининг соф фойдага нисбатан тўғри келадиган қисми камайиши ҳисобига шаклланган. Умумий равишда бизнес режа кўрсаткичлар бажарилишини ижобий баҳолиш мумкин. Бизнес режа кўрсаткичлари барча муҳим жабҳалари бўйича ортиғи билан бажарилган.

**2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ
ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.**

Аудит мақсади:

- корхона бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (акционер)нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили;
- корпоратив бошқариш соҳасида қонун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йиғилишлар ва корхона бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивидендлар тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида тўланиши ва ҳоказолар);

Корпоратив бошқарув принципларига риоя қилиниши аудитини ўтказишда жамият таъсис ҳужжатлари уларни бажарилиши бўйича ишлар текширилди. Жамият 2020 йил давомида ўз устави доирасида фаолият юритади. Жамият 2020 йил 9 ойлик давр давомида кузатув кенгаши куйидаги йиғилиши ўтказилган:

- Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 январдаги 10 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 18 февралдаги 11 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 мартдаги 12 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 8 апрелдаги 13 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 29 апрелдаги 14 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 5 майдаги 15 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 майдаги 16 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 22 июньдаги 17 сонли йиғилиши;

- Кузатув кенгашининг 2020 йил 17 июльдаги 2 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 июльдаги 3 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 12 августдаги 4 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 27 августдаги 5 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 21 сентябрь 6 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 сентябрь 7 сонли йиғилиши.

Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 январидagi йиғилишида ички аудит хизмати 2020 йил учун сметаси, корпоратив бошқарув тизимини баҳолаш, 2020 йил учун аудиторлик текшируви ўтказиш учун аудиторлик ташкилотларини танлаш масалари қўриб чиқилган. 2020 йил 18 февралдаги йиғилишда эса 2020 йил бўйича бизнес режа асосий кўрсаткичлар бажарилиши, 2020 йил бўйича якуний молиявий иқтисодий натижалар таҳлили корпоратив маслаҳатчисининг 2019 йил фаолияти ҳисоботи муҳокамага қўйилган. 2020 йил 1 яримйилликнинг сўнгги йиғилишида жамиятнинг ҳам жисмонан ҳам манан эскирган асосий воситаларин ҳисобдан чиқариб сотиш масаласи муҳокамага қўйилган. Шунингдек кузатув кенгаши, тафтиш комиссияси миноритар қўмитаси таркибига номзодлар танлаш каби масалалар ушбу ўтказилган йиғилишларда муҳокама қилинган. 2020 йил 3 чорак мобайнида 2020 йил 1 яримйиллик яқунлари бўйича молиявий ҳисоботлар, 2016 2019 йиллар бўйича дивиденд тўланиши бўйича амалга оширилган ишлар муҳокама қилинган.

Жамият бошқарув органлари томонидан қабул қилинган қарорлар жамият муассислари ҳуқуқ ва манфаатларига зид келмайди, корпоратив бошқарув принциплари бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Аудит мақсади:

бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш;

аниқланган бухгалтерия ҳисоботини юритиш ва молиявий ҳисоботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи.

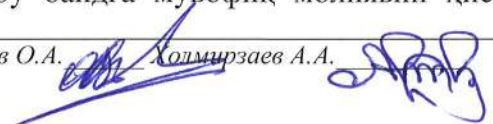
Аудит текшируви ўтказишда:

- Бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботи тузилиши ва юритилиши таҳлили;
- Молиявий ҳисоботлар тузилиши бўйича ишлар таҳлили;
- Бухгалтерия ва молиявий ҳисоботларни тузишда қонун ҳужжатларига риоя қилмаслик бўйича хатолар аниқлаш бўйича ишлар олиб борилди.

Жамият бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисоботларни тузиш тартиби жамият ҳисоб сиёсатида келтирилган ва ўз ичига қуйидагиларни олади:

- Бухгалтереия ҳисобини юритиш учун керакли синтетик ва аналитик(таҳлилий) ҳисоб варақлар тўғрилиги ва тўлиқлиги;
- Бирламчи ва бухгалтерия ҳисоботлари ҳужжат шакди;
- Активлар ва мажбуриятларни инвентаризация қилиш тартиби
- Активлар ва мажбуриятларни баҳолаш;
- Бухгалтерия ҳисоботлари таркибий қисмларини баҳолаш;
- Ҳисоб маълумотларини қайта ишлаш усуллари ва ҳужжатлар айланмалари тартиби;
- Хўжалик операциялар назорати тартиби;
- Бухгалтерия ҳисобини юритишдаги бошқа қарорлар.

Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия Ҳисобининг миллий стандарти (БҲМС) № 1 “Ҳисоб сиёсати ва молиявий ҳисобот”(МВда 26.07.1998йил № 17-07/86 сон билан тасдиқланган АВда 14.08.1998 йилда №474 сон билан рўйхатга олинган) асосан “Ҳисоб сиёсати хўжалик юритувчи субъект молиявий ҳисоботни тайёрлаш ва тузиш учун фойдаланадиган махсус тамойилларни, конвенцияларни, тартиб ва амалий ёндашувларни ифодалайди... Янги ташкил этилган хўжалик юритувчи субъект танлаб олган ҳисоб сиёсатини ушбу бандга мувофиқ молиявий ҳисобот

биринчи марта эълон қилингунга қадар, лекин давлат рўйхатидан ўтиб юридик шахс ҳуқуқини олган кундан бошлаб 90 кундан кечиктирмай расмийлаштиради. Субъект танлаб олган ҳисоб сиёсати юридик шахс ҳуқуқини олган (давлат рўйхатидан ўтган) кундан бошлаб қўлланиш мумкин бўлган сиёсат ҳисобланади.” Корхона ўзининг ҳисоб сиёсатига эга. Жамият ҳисоб сиёсатида бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисобот тузиш учун қабул қиладиган усуллар келтириб ўтилган.

Жамиятда бухгалтерия ҳисоби 1С бухгалтерия дастурий таъминоти ёрдамида олиб борилади. Жамият ҳисоб сиёсати “Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида”ги Қонун ва БҲМС талабларига жавоб беради.

2.3.1 Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.

Текширув натижасида:

- ТМЗлар бухгалтерия ҳисоби 1С дастурий таъминотида миқдор ва қиймат бирлигида юритилган. Омбордаги ТМЗлар ҳаракати миқдор бирлигида юритилган.
- Ҳисобот даври боши ва охиридаги ТМЗ қолдиқлари баланс(1-шакл ҳисобот) 150 сатрига мос келади.
- ТМЗлар кирими тегишли ҳужжатлар(счет фактура, ишончномалар) билан ўз вақтида амалга оширилади.
- Барча ТМЗ моддий жавобгарлик шартномалари тузилган ходимларга бириктирилган.
- Моддий қийматликлар чиқими бўйича комиссия белгиланши бўйича буйруқлар мавжуд. Омбордаги ТМЗлар тегишлиюк хатларисиз ёки жамият раҳбари томонидан тасдиқланган чиқим далолатномаларисиз чиқим қилинмайди.

ТМЗлар ҳаракати бухгалтерия ҳисобида ақс эттирилиши танлаб текширилди. Ҳисоб таҳлилий қисми маълумотлари бош китоб билан мос келади.

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
10	12 383 605.29	270 615 777.43	263 646 926.74	19 352 455.98
10.10	10 723 441.58	265 177 444.80	258 136 071.82	17 764 814.56
10.20		43 956.00	43 956.00	
10.30	62 565.66	309 334.51	325 183.64	46 716.53
10.40	279 542.04	242 471.51	303 408.11	218 605.44
10.50	226 558.96	754 660.99	669 444.16	311 775.79
10.60	20 632.61	669 546.59	669 568.12	20 611.08
10.70		11 110.04	11 110.04	
10.80	282 404.67	435 999.55	407 128.23	311 275.99
10.90	788 459.76	2 971 253.44	3 081 056.61	678 656.59
15	12 182.04	30 343 404.03	26 042 522.49	4 313 063.58
15.10	12 182.04	167 488.35	179 612.45	57.94
15.20		30 175 915.68	25 862 910.04	4 313 005.63
16		1 329 914.34	1 257 822.79	72 091.55
16.10		1 329 914.34	1 257 822.79	72 091.55
20		116 449 763.10	116 449 763.10	
20.10		116 449 763.10	116 449 763.10	
21	1 453 473.97	94 419 019.67	93 578 910.84	2 293 582.80
21.10	227 926.39	5 300 297.24	4 944 697.71	583 525.93
21.20	1 225 547.58	89 118 722.43	88 634 213.13	1 710 056.88
23		106 236 662.55	106 236 662.55	
23.10		106 236 662.55	106 236 662.55	
25		461 900.13	461 900.13	
25.10		461 900.13	461 900.13	
27	18 144.57	361 044.44	376 476.64	2 712.38
27.10		49 194.40	49 194.40	
27.11	18 144.57	311 850.04	327 282.24	2 712.38
28	498 980.78	108 977 879.95	108 824 556.45	652 304.29
28.10	498 980.78	108 977 879.95	108 824 556.45	652 304.29

2.3.2 Асосий воситалар Аудити.

Асосий воситалар ҳисоби Ўзб.Р. АВда №1299сон билан рўйхатга олинган “Асосий Воситалар” 5-БХМС ва бошқа бухгалтерия ҳисоби қонун ҳужжатлари доирасида амалга оширилади.

5-сонли БХМС талабларига кўра асосий воситаларга қуйидаги критерияларга жавоб берадиган мол мулклар киради:

- Хизмат муддати бир йилдан ортиқ;
- Кириш қиймати ҳар бири учун Ўз.Р. белгиланган энг кам иш ҳақининг эллик баробаридан ортган.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2002 йил 4 декабрда 1192-сон билан рўйхатга олинган “1 январь ҳолати бўйича асосий фондларни қайта баҳолашни ўтказиш тартиби тўғрисида низом” га мувофиқ асосий фондлар қийматини қайта баҳолаш 1 январь ҳолати бўйича (1 февралгача) қайта баҳолашни ўтказиш даврида нархлар даражасидан келиб чиқиб ўтказилади. Жамиятда 2018 йил 1 январь ҳолатига асосий воситаларни қайта баҳолаш амалга оширилган. Қайта баҳолаш Ўзбекистон Республикаси Статистика Қўмитаси томонидан эълон қилинган коэффицентлар орқали амалга оширилган. Қайта баҳолаш бўйича фарқлар аниқланмади. Бухгалтерия ҳисобида асосий воситалар давр бошига, охирига ҳамда барча кириш ва чиқимлар қуйидагича акс эттирилган:

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
01	29 669 959 926.28	4 889 894 944.58	1 257 879 094.95	33 301 975 775.91
01.11	56 362 717.27	6 087 173.47		62 449 890.74
01.20	5 190 262 320.04	1 260 047 776.87	439 894 608.92	6 010 415 487.99
01.30	20 373 043 122.64	3 345 914 057.54	484 117 168.47	23 234 840 011.71
01.40	162 825 054.99	8 013 886.32	592 054.80	170 246 886.51
01.50	982 837 549.49	13 298 755.52	6 611 799.00	989 524 506.01
01.60	2 285 612 410.15	167 489 696.87	150 283 544.70	2 302 818 562.32
01.80	407 333 323.70	55 527 367.32	175 255 615.64	287 605 075.38
01.90	211 683 428.00	33 516 230.67	1 124 303.42	244 075 355.25

Асосий воситаларга эскириш Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодексида келтирилган нормалардан ошмаган ҳолда корхона ҳисоб сиёсатида белгиланган тартибда тўғри чизиқли усулда ҳисобланган.

Эскириш ҳисоблаш билан боғлиқ бухгалтерия ҳисоби қонун қоидаларнинг бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
02	19 630 580 955.61	284 341 750.18	3 747 938 501.23	23 094 177 706.66
02.11	14 090 679.21		6 205 535.19	20 296 214.40
02.20	2 974 154 448.00	29 234 321.74	388 910 258.44	3 333 830 384.70
02.30	14 465 690 849.57	74 310 502.74	2 890 805 333.38	17 282 185 680.21
02.40	47 138 508.26		18 793 432.97	65 931 941.23
02.50	784 377 621.10		40 135 717.95	824 513 339.05
02.60	1 004 069 570.17	75 141 772.35	320 920 880.59	1 249 848 678.41
02.80	203 146 158.24	105 634 948.53	57 418 687.39	154 929 897.10
02.90	137 913 121.06	20 204.82	24 748 655.32	162 641 571.56

2.3.3 Узоқ муддатли инвестициялар аудити

Узоқ муддатли инвестициялар ҳисобида жамиятнинг бошқа ташкилотларга киритган инвестициялар юритилган. Узоқ муддатли инвестициялар ташкилотлар кесимида қуйидагича (сўмда):

Ташкилот номлари	01 январь 2020	30 сентябрь 2020
MChJ YANGIYOL MARVARIDI	300 000 000,00	300 000 000,00
MChJParkentKonsaltingTexnikServis	50 000 000,00	50 000 000,00

MChJ SINTEZ PROGRESS	83 898 434,07	83 898 434,07
Жами	433 898 434,07	433 898 434,07

2020 йил 9 ойлик мобайнида узоқ муддатли инвестициялар таркибида ўзгаришлар амалга оширилмаган. 2020 йил 30 сентябрь ҳолатида 433 898.0 минг сўм узоқ муддатли инвестициялар счётида акс эттирилган.

2.3.4 Касса ва касса операциялар аудити.

Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлиги томонидан 22 июнь 2015 йилда 2687-сон билан рўйхатга олинган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини амалга ошириш коидалари», БХМС 15, БХМС 22, пул маблағларини ҳисобга олиш тартибини белгиловчи бошқа меъёрий ҳужжатлар хизмат қилади.

Корхонада нақд пул билан ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун алоҳида хона мавжуд. Барча маблағлар тегишли тартибда жиҳозланган сейфда сақланади. Нақд пуллар кирими касса кирим ордерларига асосан, чиқими эса ведомостлар ва тегишли буйруқлар ва бошқа тегишли ҳужжатлар илова қилинган касса чиқим ордерларига асосан амалга оширилади. Текшириш давомида касса дафтари бетланиб, тикилиб, муҳрлангани аниқланди. Кирим ва чиқим ордерлари тегишли тартибда расмийлаштирилган, чек дафтарчаси тўлдирилган.

Кирим қилинган пул маблағлари ҳисобрақамдан иш ҳақи ва унга тенглаштирилган ҳисоблашлар, уруғ чиқиндиларни сотишдан тушум, буғ иситиш тизимидан фойдаланганлик учун жисмоний шахслар тўловлари, қишлоқ хўжалик(картошка) ва бошқа маҳсулотлари(товуқ) сотишдан тушум манбалари ҳисобига шаклланган.

2.3.5 Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.

Ҳисобрақамлар бўйича операциялар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2013 йил 3 июнда 2465-сон билан рўйхатга олинган “Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тўғрисидаги НИЗОМ” асосида амалга оширилган.

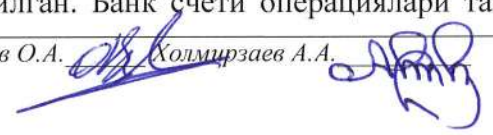
Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 30 сентябрь ҳолатида пул маблағлари қолдиқлари қуйидагича бўлган:

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	30.09.2020 ҳолатида
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	0.00	0.00
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	2 690 246.00	5 533 245.00
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	0.00	2 342 797.00
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5600, 5700)	360	2 099.00	9 620.00
Жами		2 692 345.00	7 885 662.00

Пул маблағларининг 2020 йил 30 сентябрь ҳолатида баланс ва ҳисоб регистрлари маълумотлари солиштирма таҳлили:

Қатор номи	Қатор коди	Айланма сальдоли ведомость	Баланс	Фарқ
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	0.00	0.00	0
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	5 533 245.01	5 533 245.00	0
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	2 342 797.16	2 342 797.00	0
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5600, 5700)	360	9 619.50	9 620.00	-1
Жами		7 885 661.67	7 885 662.00	-0

Жамиятнинг бир неча ҳисобрақамлари мавжуд бўлиб, хусусан пенсия нафақалар ҳисоб китобларни амалга ошириш учун пенсия ҳисобрақамига ҳам эга. Аудитга тақдим қилинган барча банк кўчирмалари ойлик асосда алоҳида папкаларда хронологик тарзда тикилган ва барча операциялар бўйича тасдиқловчи дастлабки ҳужжатлар – счет фактура, бажарилган ишлар ҳақида далолатномалар бор ва мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоб китоб ҳужжатларида жамият раҳбариятининг тасдиқлари қўйилган. Банк счёти операциялари танлов

асосида текширилди. Барча банк кўчирмалари бирламчи хужжатлар билан бирга регистрларда акс этган. Кўчирмалардаги қолдиқ бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботларидаги қолдиқлар билан мос келади. Банк муомалалари аудитида жиддий хато ва камчиликларга дуч келинмади. Валюта ҳисобварақ қолдиқлари ҳар ойда тўғридан тўғри қайта баҳолаш орқали қайта баҳоланган.

2.3.6 Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12.05.1995 йилдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китобларни ўз вақтида амалга оширилиши учун раҳбарларнинг жавобгарлиги тўғрисида»ги Фармони, Ўзбекистон Республикасининг «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг меъёрий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа меъёрий хужжатлар хизмат қилади.

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 30 сентябрь ҳолатида дебитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган:

минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	30.09.2020 ҳолатида
Харидор ва буюртмачиларнинг қарзи (4000 дан 4900 нинг айирмаси)	220	78 616	1 172 868
Ажратилган бўлинмаларнинг қарзи (4110)	230	0	0
Шўба ва қарам хўжалик жамиятларнинг қарзи (4120)	240	0	0
Ходимларга берилган бўнақлар (4200)	250	707	2 000
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга берилган бўнақлар (4300)	260	6 321 151	1 622 166
Бюджетга солиқ ва йиғимлар бўйича бўнақ тўловлари (4400)	270	1 911 255	707 766
Мақсадли давлат жамғармалари ва сугурталар бўйича бўнақ тўловлари (4500)	280	51	0
Таъсисчиларнинг устав капиталига улушлар бўйича қарзи (4600)	290	0	0
Ходимларнинг бошқа операциялар бўйича қарзи (4700)	300	523 800	406 945
Бошқа дебиторлик қарзлари (4800)	310	2 770 780	393 563
Жами		11 606 360	9 901 999

Дебитор қарзларнинг бухгалтерия счетлари кесимидаги таҳлили:

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
40	78 615.91	176 206 957.08	175 112 705.39	1 172 867.59
40.10	78 615.91	167 959 933.72	166 961 081.43	1 077 468.19
40.10.1	78 615.91	167 959 933.72	166 961 081.43	1 077 468.19
40.30	0.00	5 921 693.69	5 826 294.29	95 399.40
40.40	0.00	2 325 329.67	2 325 329.67	0.00
42	706.76	12 104 904.39	12 103 611.15	2 000.00
42.10	706.76	12 043 919.65	12 044 626.40	0.00
42.20	0.00	60 984.74	58 984.74	2 000.00
43	6 321 150.96	192 454 777.79	197 153 762.74	1 622 166.00
43.10	4 875 139.88	181 569 279.89	186 147 459.52	296 960.25
43.11	0.00	66 767.58	64 824.08	1 943.50
43.12	1 446 011.07	10 818 730.32	10 941 479.14	1 323 262.25
44	1 911 255.12	41 482 924.94	42 686 414.20	707 765.85
44.08	1 732 959.20	21 630 213.95	23 048 662.36	314 510.78
44.10	0.00	99 476.21	99 476.21	0.00
44.11	0.00	650 193.58	650 193.58	0.00
44.25	50 973.49	856 841.53	594 111.12	313 703.90
44.28	0.00	255 745.87	176 194.70	79 551.17
44.30	0.00	13 302 897.77	13 302 897.77	0.00
44.34	0.00	2 171.09	2 171.09	0.00
44.50	949.41	1 648 062.86	1 649 012.27	0.00
44.90	126 373.01	3 037 322.09	3 163 695.11	0.00
45	50.77	1 703 510.31	1 703 561.09	0.00
45.15	0.00	17 342.03	17 342.03	0.00

45.16	0.00	1 134.74	1 134.74	0.00
45.21	0.00	1 670 241.20	1 670 241.20	0.00
45.26	0.00	14 792.35	14 792.35	0.00
45.29	50.77	0.00	50.77	0.00
47	523 800.00	4 240.82	121 095.82	406 945.00
47.20	523 800.00	0.00	116 855.00	406 945.00
47.30	0.00	4 240.82	4 240.82	0.00
48	2 770 779.84	19 387 523.83	21 764 740.65	393 563.02
48.20	2 008.62	282 049.10	269 195.59	14 862.13
48.60	1 175 169.43	6 185 751.97	7 354 501.11	6 420.30
48.90	1 560 489.12	12 024 868.51	13 231 526.75	353 830.89
48.95	4 933.26	797 244.03	783 845.71	18 331.59
48.99	28 179.40	97 610.22	125 671.5	118.11

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 30 сентябрь ҳолатида кредитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган: минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	30.09.2020 ҳолатида
Жорий мажбуриятлар, жами	600	7 956	0
шу жумладан: жорий кредиторлик қарзлари	601	0	0
шундан: муддати ўтган жорий кредиторлик қарзлари*	602	0	0
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга қарз (6000)	610	0	0
Ажратилган бўлинмаларга қарз (6110)	620	0	0
Шўба ва қарам хўжалик жамиятларга қарз (6120)	630	0	0
Кечиктирилган даромадлар (6210, 6220, 6230)	640	266 275	2 089 749
Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича кечиктирилган мажбуриятлар (6240)	650	2 926	516 588
Бошқа кечиктирилган мажбуриятлар (6250, 6290)	660	0	0
Олинган бўнақлар (6300)	670	972	823
Бюджетга тўловлар бўйича қарз (6400)	680	84 105	129 160
Суғурталар бўйича қарз (6510)	690	28 664	6 105
Мақсадли давлат жамғармаларига тўловлар бўйича қарз (6520)	700	555 662	0
Таъсисчиларга бўлган қарзлар (6600)	710	0	0
Меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича қарз (6700)	720	0	0
Қисқа муддатли банк кредитлари (6810)	730	3 196	150 591
Қисқа муддатли қарзлар (6820, 6830, 6840)	740	7 956	0
Узоқ муддатли мажбуриятларнинг жорий қисми (6950)	750	0	0
Бошқа кредиторлик қарзлар (6950 дан ташқари 6900)	760	949 756	2 893 016

Кредитор қарзларнинг бухгалтерия сётлари кесимидаги таҳлили: минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
60	7 956.21	120 824 346.31	120 816 390.10	0.00
60.10	7 956.21	112 139 608.93	112 131 652.72	0.00
60.11	0.00	64 824.08	64 824.08	0.00
60.12	0.00	8 619 913.30	8 619 913.30	0.00
63	266 274.50	183 607 120.35	185 430 594.98	2 089 749.12
63.10	210 818.04	169 362 098.36	171 157 918.67	2 006 638.35
63.10.1	210 818.04	169 362 098.36	171 157 918.67	2 006 638.35
63.30	55 456.46	11 919 611.68	11 945 201.03	81 045.81
63.30.1	25 585.80	10 484 747.69	10 502 461.90	43 300.00
63.30.2	1 200.00	533 539.88	549 462.13	17 122.25
63.30.3	28 670.66	901 324.11	893 277.01	20 623.55
63.40	0.00	2 325 410.31	2 327 475.28	2 064.96
64	2 925.93	42 696 758.11	43 210 419.68	516 587.51

64.08	0.00	23 048 662.36	23 048 662.36	0.00
64.10	2 925.93	99 476.21	97 747.89	1 197.62
64.11	0.00	650 193.58	650 193.58	0.00
64.25	0.00	594 111.12	594 111.12	0.00
64.28	0.00	172 674.12	172 674.12	0.00
64.30	0.00	13 302 897.77	13 302 897.77	0.00
64.34	0.00	2 171.09	2 171.09	0.00
64.50	0.00	1 662 876.75	1 663 686.28	809.53
64.90	0.00	3 163 695.11	3 678 275.47	514 580.36
65	972.17	1 703 510.31	1 703 361.28	823.13
65.15	0.00	17 342.03	17 342.03	0.00
65.16	0.00	1 134.74	1 134.74	0.00
65.21	37.50	1 670 241.20	1 671 020.03	816.33
65.26	934.67	14 792.35	13 864.49	6.80
66	84 104.80	16 933 373.14	16 978 428.11	129 159.78
66.10	84 104.80	16 933 373.14	16 978 428.11	129 159.78
67	28 663.75	14 742 676.58	14 720 118.17	6 105.33
67.10	484.35	14 603 551.08	14 609 053.95	5 987.22
67.11	0.00	13 454.00	13 454.00	0.00
67.12	28 179.40	125 671.50	97 610.22	118.11
68	555 662.44	679 444.44	123 782.01	0.00
68.10	555 662.44	679 444.44	123 782.01	0.00
69	3 195.49	12 404 626.17	12 552 022.13	150 591.45

2.3.7 Даромадлар хисоби аудити.

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида:

Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 2 - сон БҲМС «Асосий хўжалик фаолиятдан тушган даромадлар» хизмат қилади.

Жамиятнинг асосий мақсади бошқа хўжалик юритувчи субъектлар каби фойда олиш ва қуйидаги соҳа фаолияти билан шуғулланиб даромадлар олади:

- Озуқа ва техникспирт ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Иссиқлик энергиясини ишлаб чиқиш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот, парфюмерия ва косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Асосий фаолиятдан олинган даромадлар

Асосий хўжалик фаолиятдан олинган даромадлар - хўжалик юритувчи субъектнинг одатдаги фаолияти давомида вужудга келадиган давр ичида мулк эгаларининг ўз сармояларига бадали билан боғлиқ бўлган кўпайишларни истисно этганда, ўз сармояси кўпайишига олиб келадиган тушумлар.

Жамиятнинг 2020 йил 9 ойлик бўйича тузилган 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 010 сатрида 136 719 302.00 минг сўм асосий фаолиятдан олинган даромад акс этган. Бухгалтерия ҳисобида ҳам 90.10 счетда шунча даромад акс этган. Даромадларнинг турлари бўйича таркиби қуйидагилардан иборат:

90	Доходы от основной (операционной) деятельности	136 719 302.72
90.10	Доходы от реализации готовой продукции	136 719 302.72

Бошқа даромадлар

Бошқа даромадлар - товарларни (ишларни, хизматларни) ишлаб чиқариш ва реализация қилиш билан боғлиқ бўлмаган операциялардан олинган даромадлар.

2020 йил 9 ойлик давр бўйича шакллантирилган 2-сонли молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 090 сатрида 4 977 160.72 минг сўм бошқа даромадлар акс эттирилган. Бухгалтерия ҳисобида ҳам 93 сатрда шунча бошқа даромадлар акс этган.

93	Прочие доходы от основной деятельности	4 977 160.72
93.10	Прибыль от выбытия ОС	4 340 387.68
93.20	Прибыль от выбытия прочих активов	118 236.36
93.50	Доходы от краткосрочной аренды	245 260.09
93.60	Доходы от списания кредит.и депонент.задолженности	173.12
93.90	Прочие операционные доходы	273 103.48

Молиявий фаолиятдан даромадлар

2020 йил 9 ойлик бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 110-сатрида молиявий фаолият даромадлари сифатида 51456.0 минг сўм акс этган. Ушбу сумма валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган даромадлардан иборат бўлган.

2.3.8 Харажатлар ҳисоби аудити.

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъерий база сифатида: Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 21 - сон БҲМС хизмат қилади.

Маҳсулот, иш ва хизматлар таннархи

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 020 сатрида 108064649.00 минг сўм сотилган маҳсулотлар таннархи акс этган. Бухгалтерия ҳисобида ҳам сотилган маҳсулотлар таннархи 91 сатрда тўлиқ акс эттирилган ва ҳисобот маълумотларидан фарқ қилмайди:

91	Себестоимость реализованной продукции	108 064 649.75
91.10	Себестоимость реализованной готовой продукции	108 064 649.75

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 030 сатрида 18297973 минг сўм ялпи фойда акс этган.

Давр харажатлари

Жамиятнинг 2020 йил 9 ойлик давр бўйича тузилган Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботда давр харажатлари 11224814.00 минг сўм бўлиб, шундан сотиш харажатлари 192189.00 минг сўм, маъмурий харажатлар 2081053.00 минг сўм ва бошқа операцион харажатлар 8951572.00 минг сўмни ташкил этган. Давр харажатлари таркиби ўрганилганда хатоликлар аниқланмади. Барча харажатлар “54 Низом” талаблари дорасида гуруҳланганлиги аниқланди.

Бухгалтерия ҳисоби маълумотлари молиявий ҳисоботларда акс эттирилган маълумотлардан фарқ қилмайди.

Молиявий фаолиятдан харажатлар

2020 йил 9 ойлик якунлари бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 170-сатрида 354734.00 минг сўм молиявий фаолият харажатлари акс этган. Акс эттирилган сўмдан 352723.00 минг сўми фоиз шаклидаги харажатлар ва 2010.0 минг сўми эса валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган зарарлар ташкил этган. Бухгалтерия ҳисоби регистрларида ҳам ушбу ҳолат ўз тасдиғини топди.

2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛАНИШИ АУДИТИ.

Аудит мақсади:

- тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисобкитоби тўғрилигини баҳолаш;
- солиқлар ва мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баён қилиш.

Жамият умумбелгиланган солиқ тизимидаги солиқ тўловчи бўлиб, қуйидаги солиқлар тўловчиси ҳисобланади:

- Юридик шахслар фойда солиғи;
- Қўшилган қиймат солиғи;
- Акциз солиғи
- Мол мулк солиғи;
- Юридик шахслар ер солиғи;
- Сув ресурслардан фойдаланганлик учун солиқ;
- Тўлов манбаида ушлаб қолинадиган солиғи;
- Ижтимоий солиқ.

Йил давомида қуйидаги солиқ ажратмалар ҳисобланган ва тўланган:

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Ҳисобланган миқдор	Ҳақиқатда тўланган
Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғи	280	3678275	3037322
Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи	290	1663688	1662855
в том числе: ИНПС	291	13864	14792
Ободонлаштириш ва ижтимоий инфрас ривожлантириш солиғи	300		
Қўшилган қиймат солиғи	310	6424763	5006315
Акциз солиғи	320	13302898	13302898
Ер ости бойликлардан фойдаланганлик солиғи	330		
Сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи	340	594111	856841
Юридик шахсларнинг мол-мулкига солиқ	350	97748	99476
Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи	360	172674	252225
Бошқа солиқлар	400	650194	650194
Республика йўл жамғармасига ажратмалар	410		
Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига мажбурий ажратмалар	420		
Мақтаб таълими жамғармасига ажратмалар	430		
Ягона ижтимоий тўлов	440	1671020	1670241
Импорт бўйича божхона божи	450		
Махаллий бюджетга йиғимлар	460		-51
Бюджетга тўловлар кечиктирилгани учун молиявий жазолар	470		
Жами бюджетга тўловлар суммаси	480	28255371	26538316

2.4.1 Акциз солиғи

Жамият озиқ овқат спирти ишлаб чиқариш фаолияти бўйича акциз солиғи тўловчиси ҳисобланади. Акциз солиғининг ставкалари мутлақ суммада (қатъий) белгиланган акциз тўланадиган товарлар бўйича солиқ солинадиган база акциз тўланадиган товарларнинг натурада ифодаланган ҳажми асосида аниқланади.

Этил спирти ишлаб чиқарувчилари учун хар бир дал махсулотга 10 800 сўм солиқ ставкаси белгиланган.

Жамият 2020 йил 9 ойлик давр учун ДСИ га тақдим этилган акциз солиғи ҳисоб китобларида жами 13 302 897.7 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.2 Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.

Жамият 2020 йил учун фойдаланиш мўлжалланаётган сув ресурслари, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган қуйидагича маълумотнома тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Жами	Шу жумладан	
		Ер усти манбаъ	Ер ости манбаъ

1	3	4	5
Солиқ солинадиган база, куб м.	1 834 468	1 800	1 832 668
Белгиланган солиқ ставкаси 1 куб. м (сум)		410	490
Солиқ суммаси (стр. 010 х стр. 020)	898 745 320	738 000	898 007 320

Бухгалтерия ҳисобида ҳар ой сувдан фойдаланганлик учун солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2020 йил 9 ойлик учун жами 594 111.12 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.3 Юридик шахслар мол-мулк солиғи.

Жамият 2020 йил учун мўлжалланаётган солиқ солинадиган база учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган маълумотнома куйидагича тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Сумма
Мўлжалланаётган солиқ солинадиган асосий воситаларнинг ўртача йиллик колдик киймати	5101106641.14
Солиқ ставкаси, %	2
Солиқ суммаси	102022132.82
январь	2175138
февраль	2175138
март	2175138
апрель	10610750.82
май	10610746
июнь	10610746
июль	10610746
август	10610746
сентябрь	10610746
октябрь	10610746
ноябрь	10610746
декабрь	10610746

Бухгалтерия ҳисобида ҳар ой мол мулк солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2020 йил 9 ойлик учун жами 95496.7 минг сум солиқлар ҳисобланган.

2.4.4 Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.

Жамият ижтимоий солиқ тўлови ҳисоблаш ва тўлашда Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг тегишли моддаларига амал қилган ҳолда фаолият юритган.

Жисмоний шахсларга 2020 йил 9 ойлик давомида жами 14559289.7 минг сўм иш ҳақи ва унга бошқа даромадлар ҳисобланган. Шундан 13976873.4 минг сўм сумма солиқ солинадиган базаси сифатида қаралиб ижтимоий солиқ тулов ҳисоб китобида кўрсатилган.

№	Кўрсаткичлар	Бухгалтерияда	Ҳисоботда	Фарқи
ИЖТИМОЙ солиқ				
1	Меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар	13 976 873 358.40	13 976 873 358.40	
2	Имтиёз	51 706 465.27	51 706 465.27	
3	ИС ҳисобланадиган база	13 925 166 893.13	13 925 166 893.13	
4	Ставка	12%	12%	
5	ИС суммаси	1671020027	1671020027	
6	Қўшимча ҳисобланган ИС	0	0	
7	Бюджетга тўланадиган ИС	1671020027	1671020027	

Ягона ижтимоий тўлов ҳисоботида 51706.4 минг сўм иш ҳақи даромадлари солиқ солинадиган базадан имтиёз сифатида камайтирилган. Ушбу имтиёз Ўзбекистон Республикаси Президентининг 05 январь 2006 йилдаги ПФ-3706 сонли Фармонининг 3 бандига асосан меҳнат шартномаси асосида касаначиларга тўланадиган маблағларга тенг миқдорда, меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан ягона ижтимоий тўловни тўлашдан озод қилинган.

Ҳисоботда ҳисобланган солиқлар бухгалтерия ҳисоби маълумотлари билан мос келади.

2.4.5 Жисмоний шахслардан даромад солиғи ҳисоби аудити.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ушланишининг тўғрилиги танлаб текшириш асосида амалга оширилди.

Жамиятда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг ҳисобланиши ва тўланиши солиқ кодексининг тегишли моддаларига асосан амалга оширилади.

ДСИ га топширилган ҳисоботларга кўра 2020 йил 9 ойлик давр давомида жамият томонидан 372 нафар жисмоний шахсларга меҳнатга ҳақ тўлаш тарзида ва бошқа даромадлар шаклида жами 14559289.6 минг сўм даромадлар ҳисобланган.

Жами ҳисобланган жисмоний шахсларнинг даромад солиғи 2020 йил 9 ойлик давр учун 1663686.3 минг сўмни ташкил этган.

2020 йил 9 ойлик якунлари бўйича жисмоний шахслар даромадларидан даромад солиғи ҳисобланиши бўйича ДСИ га топширилган ҳисоб китоб 2 иловасида қўлланилган имтиёзлар кўрсатиб ўтилган бўлиб, унга кўра жами 695237.3 минг сўмлик СК 378 моддаси ва 379 моддаларига асосида жисмоний шахслар даромад солиқ имтиёзлари қўлланган. Имтиёзлар таркибида жисмоний шахсларнинг олий таълим муассасасида тўлов контракт суммаларини қоплашга йўналтирилган иш ҳақлари, СК 377 моддасида келтирилган шартлар асосида моддий ёрдам суммалари, 1 ва 2 гуруҳ ногиронлари учун иш ҳақининг энг кам миқдорига нисбатан белгиланган имтиёзлар учратиш мумкин. Имтиёзлар тўғри қўлланилиши таҳлил қилинганда фарқлар аниқланмади.

2.4.6 Қўшилган қиймат солиғи.

Жамиятда қўшилган қиймат солиғининг ҳисобланиши Солиқ кодексининг тегишли бўлимига асосан амалга оширилган.

2020 йил 9 ойлик давомида корхона ҚҚС солиқ солинадиган айланмалари 3310249.00 сўмни ташкил этган. ҚҚС ҳисоботи кўриниши эса қуйидагича бўлган:

№	Кўрсаткич	сатр коди	сумма		
			бухгалтерияда	Ҳисоботда	фарқи
1	Ҳисобга олинадиган ҚҚС	10	2546482801.84	2546482801.84	
2	Товарлар реализациясидан ҚҚС	20	3310249078.69	3310249078.69	
3	Бюджетга тўланадиган ҚҚС	30	763766276.85	763766276.85	

2.4.7 Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.

Жамият юридик шахслар фойда солиғини Солиқ Кодексининг тегишли моддаларига асосан ҳисоблаган ва бюджетга тўлаган.

2020 йил 9 ойлик давомида ДСИ га топширилган ҳисоб китобларга кўра, жами даромадлар 141 747 919.5 минг сўмни, чегириладиган харажатлар 117 216 083.1 минг сўм фойда солиғи солиқ солиш базаси 24521836.4 минг сўмни, чегирилмайдиган харажатлар 1 973 395.6 минг сўмни ташкил этган. Фойда солиғи ҳисоб китоби 2-Илова чегирилмайдиган харажатлар таркиби бўйича фарқлар аниқланмади. Фойда солиғи ҳисоб китоби солиштирма жадвали қуйидагича:

КЎРСАТКИЧЛАР, МИНГ СЎМДА	ЖАМИЯТ	Солиқ	ФАРҚ
Солиққа тортиладиган фойда	24531836438.94	24531836438.94	0,00
Солиққа тортиладиган фойда камайтириш(Имтиёз)	10000000	10000000	0,00
Солиқ солинадиган база	24531836438.94	24531836438.94	0,00
Солиқ ставкаси %	15%	15%	
Фойда солғии суммаси	3678275465.84	3678275465.84	0,00

Ҳисобот бўйича жиддий фарқлар аниқланмади.

2.5 МОЛИЯВИЙ-ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ

Мехнат қонунчилигига риоя қилинишини асосий тамойилларини танлама усулида текширилганда корхонада қонун бузилиш ҳоллари аниқланмади.

Солиқ қонунчилигига амал қилиниши бўйича қонунбузилиш ҳоллари аниқланмади.

Адлия вазирлиги томонидан 22 июнь 2015 йилда 2687-сон билан рўйхатга олинган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини амалга ошириш қоидалари», пул маблағларини ҳисобга олишни тартибга солувчи бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга амал қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 17.11.1999 йилги «Мехнат ҳақи юзасидан ҳисоб китобларни ўз вақтида амалга оширилиши юзасидан министрликлар идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларини жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги қарори талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикасининг 21.12.2004 йилги «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуни талаблари бажарилмоқда. Жамиятда асосий иш жой Жамият ҳисобида ишловчиларнинг барчасига Халқ банки бўлимида пенсия дафтарчалари очилган. Халқ банкига хар ойда маблағлар ўтказиб келинган.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12 май 1995 йилда қабул қилинган ПФ-1154 сонли “Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида” фармон талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади. Махсулотларни энг камида 15% олдиндан тўлов бўлмасидан ортиб жўнатиш ҳолларига йўл қўйилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 504-сонли 17 ноябрь 1999 йилги «Мехнат ҳақи юзасидан ҳисоб китобларни ўз вақтида амалга оширилиши юзасидан министрликлар идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларини жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги қарори талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади.

2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Жамият ички назорат ҳолатини текшириш куйидагилардан иборат:

ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш;

корхона таркибий бўлинмаларидаги ижро интизомининг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар, унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.

Ушбу ҳисобот, активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни инвентаризациядан ўтказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олади. Шунингдек ўтказиладиган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда корхона ижро этувчи органи ва унинг таркибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига олади.

Активлар тўғри ва тўлиқ сақланишини таъминлаш мақсадида жамият моддий жавобгар шахслар билан моддий жавобгарлик шартномаларини имзолайди. Шартномада моддий жавобгар шахс мажбуриятлари, шартнома амал қилиш муддатлари ва ходимнинг паспорт маълумотлари келтирилади.

Бошқа ходимлар билан мехнат шартномалари имзоланади. Ходимларни ишга олиш, активлар тўғри сақланиши қонунчилик ва жамият ички тартиб қоидалари асосида амалга оширилади. Жамиятда бухгалтерия ҳисобини юритиш бухгалтерия(ҳисоб) бўлимига юклатилган. Ташқи фойдалаувчилар учун молиявий ҳисоботларни тайёрлаш ҳисоб бўлимига юклатилган.

Молиявий хўжалик операциялар билан боғлиқ ҳужжатлар тегишли тартибда юритилган ва сақланмоқда.

Ички назорат тизими самарадорлигини баҳолаш учун жамият назорат муҳити куйидаги боскичлари таҳлил қилинди:

- бошқарув асосий тамойиллари;
- жамият ташкилий тузилмаси;
- ҳуқуқ ва мажбуриятлар тақсимланиши;
- ходимлар билан ишлаш;
- молиявий ва бошқарув ҳисоботларини тайёрлаш ва ишлаб чиқиш жараёнлари;

Ички аудит томонидан жамият ички назорат ва бухгалтерия ҳисоби тизими ҳолати текширилди. Текширув АВ томонидан 2007 йил 12-апрел №1673 сон билан рўйхатга олинган аудит стандарти асосида амалга оширилди. Бухгалтерия ҳисоби тизими ва ички назорат тизимлари ҳолатини баҳолаш учун куйидаги ишлар амалга оширилди:

- Бухгалтерия ҳисоби тизимига баҳо берилди;
- текшириш давомида шу нарса аниқландики барча хужалик операциялари раҳбариятнинг тегишли буйруқлар асосида амалга оширилади, шартнома, далолатнома буйруқ ва бошқа тегишли хужжатларда раҳбариятнинг имзолари мавжуд.

- хужалик операциялари буйича даромад ва харажатлар қайси даврда амалга оширилган бўлса уша давр ҳисобида акс эттирилган

- хужалик операциялари тегишли хужжатлар асосида ҳисобда акс эттирилган, танлаб текширув утказилганда илова қилинган хужжатларбуйича хатоликлар аниқланмади.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда жамият бухгалтерия ҳисоби тизими ЎЗР қонунчилик талаблари доирасида амалга оширилганлиги ҳулосасига келиш мумкин.

3 ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ ТАҲЛИЛИ

Кўрсаткичлар	курсатк	Норма	Изоҳ
Тўлов қобилияти коэффиценти	12.27	K>1,25	Тўловга лаёқатли
Ўз айланма маблағлари билан таъминланганлик коэффиценти	0.92	K>0,2	Ўз айланма маблағлари билан таъминланган
Харажатлар рентабеллиги коэффиценти	0.17	K>0,05	Харажатлар рентабелли
Активлар рентабеллиги коэффиценти	0.30	K>0,05	Активлар рентабелли
Молиявий мустақиллик коэффиценти	15.27	K>1	Молиявий мустақил
Асосий воситалар эскириш даражаси	0.69	K>0,5	Асосий воситаларининг эскирганлик даражаси юқори

Аудитор ҳулосаси: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг томонидан 2018 йил 14 декабрдаги 1013-сонли “Давлат иштирокидаги корхоналарнинг молиявий-иқтисодий ҳолати таҳлилини ўтказиш РЕГЛАМЕНТИ” асосида аниқланган кўрсаткичларга асосланган ҳолда Жамиятни молиявий ҳолатини барқарор(к гурппе "состоятельных") гуруҳига киритиш мумкин.

4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР

Ички аудит текширувининг мақсади жамият молиявий ҳисоботларининг қонунчилик талаблари доирасида эканлиги, ишончилиги ҳақиқийлигини, шунингдек молиявий ҳисоботларнинг амалдаги ҳолатини баҳолаш ҳисобланади. Ўтказилган ички аудит текшируви аудит ҳулосасини бериш учун етарли бўлди деб ҳисоблайман.

«BIOKIMYO» акционерлик жамиятининг 2020 йил 9 ойлик давр молиявий ҳисоботи барча муҳимлилик жиҳатлари бўйича унинг молиявий ҳолатини ва молиявий-хўжалик фаолияти натижаларини ҳаққоний акс эттиради ва бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун хужжатлари талабларига мувофиқ келади.

Аудиторлар

Холмирзаев А.А.

Баратов О.А.